

HRVATSKO PRIRODOSLOVNO DRUŠTVO
SOCIETAS SCIENTIARUM NATURALIUM CROATICA

ARHIV ZA KEMIJU

VOL. XXV

ZAGREB 1953

HRVATSKO KEMIJSKO DRUŠTVO

Arhiv kem.

ARCHIVES OF CHEMISTRY

Published by The Croatian Chemical Society
Editorial office: 19 Marulićev trg (P. O. Box 131)
Z a g r e b, Croatia, Yugoslavia

COMMITTEE OF PUBLICATION:

Editor: Božo Težak
Assistant Editors: Egon Matijević and Velimir Vouk
Members: Petar Alaupović, Ivan Filipović, Eugen Guštak and Dionis Sunko

---

ARHIV ZA KEMIJU

Izdaje Hrvatsko kemijsko društvo
Adresa redakcije i administracije:
Z a g r e b, Marulićev trg 19 (pošt. pret. 131)

REDAKCIONI ODBOR:

Glavni urednik: Božo Težak
Pomoćni urednici: Egon Matijević i Velimir Vouk
Članovi: Petar Alaupović, Ivan Filipović, Eugen Guštak i Dionis Sunko

INDEKS PO AUTORIMA — AUTHOR INDEX

RADOVI (O) — KRATKA SAOPĆENJA (S) — LABORATORIJSKE BILJEŠKE (L)
 PAPERS (O) — SHORT COMMUNICATIONS (S) — LABORATORY NOTES (L)

Alaupović, Petar: Note on the Preparation of 3-(2-Furyl)-propylamine (S) . . .	257
Alaupović, Petar: vidi Sunko , Dionis	
Bandžović-Rakijaš, Olga: vidi Hahn , Viktor	
Bezjak, Aleksandar: vidi Grdenić , Drago	
Bišćan, Josip: vidi Hahn , Viktor	
Branica, Marko: vidi Vouk , Velimir B.; Weber , Otto A.	
Brihta, Ivan, Vranjican Dalmil i Pende Berislav: Prinos poznavanju bakarnih katalizatora za hidriranje. (O)	121
Deželić, Mladen i Stančić , Bogdan: Konduktometrijska i potenciometrijska titracija nikotina. (O)	141
Dvornik, Dušan and Hammes , Petar: Note on the Preparation of Diethyl Malonate. (L)	113
Dvornik, Dušan and Hammes , Petar: Note on the Preparation of Ethyl Phenylmalonate. (L)	161
Dvornik, Dušan: Note on the Preparation of 5-Phenyl-oxazolidine-2,4-dione. (S)	251
Grdenić, Drago and Bezjak , Aleksandar: The Crystal Structure of Phthalyl-Urea. (O)	101
Grdenić, Drago and Ševničar , Stjepan: The Crystal Structure of Mercuric Oxychloride. (O)	109
Hadži, Dušan: Utjecaj ostatka molekule na apsorpcijsku frekvenciju karbonilne skupine kinona. (O)	133
Hahn, Viktor i Kochansky , Zlata: Sinteze u redu difeniletera (O)	151
Hahn, Viktor, Bišćan , Josip i Bandžović-Rakijaš , Olga: Sinteze u redu difeniletera. II. (S)	253
Hammes, Petar: vidi Dvornik , Dušan	
Herak, Janko i Težak , Božo: Koagulacioni utjecaj jednovalentnih aniona na pozitivne solove srebrnih halogenida <i>in statu nascendi</i> . (O)	87
Herrmann, Erich: Beitrag zur Kenntnis der Tonerdehydratabscheidung nach Bayer. (O)	71
Hüttig, Gustav F.: Die wissenschaftlichen Grundlagen der Pulvermetallurgie. (O)	1
Kochansky, Zlata: vidi Hahn , Viktor	
Kratohvil, Josip: vidi Vouk , Velimir B.	
Krleža, Franjo: Odjeljivanje kalcija i manganija od željeza u prisutnosti fosfata. (O)	97
Krleža, Franjo i Težak , Božo: Izlučivanje argenta-hidroksida, cinka-hidroksida i aluminij-hidroksida u hidroksidnom mediju, koji je dobiven raspadom uree. (O)	125
Maričić, Siniša i Mihalič , Milena: Uvjeti raščinjavanja boksita Bayerovim postupkom i topljivost aluminijske komponente boksita. (O)	241

Matijević , Egon and Težak , Božo: Coagulation Effects of Sodium Pyrophosphate on Silver Halide Sols <i>in Statu Nascendi</i> . (O)	135
Mihalić , Milena: vidi Maričić , Siniša	
Oreščanin-Majhofer , Branka i Seiwerth , Rativoj: O novoj sintezi 2-metil-pirolidina (O)	131
Pavlović , Danica: vidi Vranjican , Dalmil	
Pende , Berislav: vidi Brihta , Ivan	
Pinter , Tomislav: Physikalische Chemie univarianter fluider Systeme. IV. (O)	195
Pučar , Zvonimir: Beiträge zur Kenntnis der Papierelektrophorese in feuchter Kammer. I. (O)	205
Režek , Adolf i Škarica , Nebodar: Kolin kao efektor, odnosno kolin- β -glicero-fosfat kao supstrat fosfataza. (O)	25
Seiwerth , Rativoj: vidi Vranjican , Dalmil; Oreščanin-Majhofer , Branka	
Stančić , Bogdan: vidi Deželić , Mladen	
Sunko , Dionis and Alaupović , Petar: Note on the Preparation of Margaric Acid. (L)	259
Šćavničar , Stjepan: vidi Grdenić , Drago	
Škarica , Nebodar: Jednostavan precizan vodeni termostat. (L)	49
Škarica , Nebodar: vidi Režek , Adolf	
Težak , Božo i Wolf , Ranko: Ponašanje ferum(III)-hidroksid sola <i>in statu nascendi</i> . (O)	39
Težak , Božo: vidi Herak , Janko; Krleža , Franjo; Matijević , Egon; Vouk , Velimir B.	
Tišler , Miha: Kvantitativno določanje klora v organskih substancah potom razkroja s kalijem po mikrometodi. (O)	21
Vouk , Velimir B., Kratohvil , Josip and Težak , Božo: The Solubility of Silver Bromide in Aqueous Solutions of Potassium Bromide and Silver Nitrate at 20°C. (O)	219
Vouk , Velimir B., Branica , Marko and Weber , Otto A.: Note on Polarographic Determination of +6 Uranium. (O)	225
Vouk , Velimir B.: vidi Weber , Otto A.	
Vranjican , Dalmil, Pavlović , Danica i Seiwerth , Rativoj: Dobivanje polioksi spojeva hidrogenolizom furfurola, β -(α -furil)-akroleina i 5-(α -furil)-pentan-dienala-(2,4). (O)	81
Vranjican , Dalmil: vidi Brihta , Ivan	
Weber , Otto A.: Treatment of Polarographic Data by the Least-Squares Method. I. Estimation of the Half-wave Potential. (O)	231
Weber , Otto A., Branica , Marko and Vouk , Velimir B.: Polarographic Behavior of +6 Uranium in a Mixture of Salycilic and Sulphuric Acid. (O)	235
Weber , Otto A.: vidi Vouk , Velimir B.	
Wolf , Ranko: vidi Težak , Božo	

SADRŽAJ — CONTENTS

<i>Dvadeset i peto godište ARHIVA ZA KEMIJU</i>	I
<i>25th volume od ARHIV ZA KEMIJU (Božo Težak)</i>	V
<i>Prof. Dr. Ivan Plotnikov (K. Weber)</i>	189
<i>Prof. Dr. Fran Bubanović (Tomislav Pinter)</i>	193

RADOVI (O) — KRATKA SAOPĆENJA (S) — LABORATORIJSKE BILJEŠKE (L)
PAPERS (O) — SHORT COMMUNICATIONS (S) — LABORATORY NOTES (L)

FIZIČKA I ANORGANSKA KEMIJA — PHYSICAL AND INORGANIC CHEMISTRY

Gustav F. Hüttig: Die wissenschaftlichen Grundlagen der Pulvermetallurgie. (O)	1
Miha Tišler: Kvantitativno določanje klora v organskih substancah potom razkroja s kalijem po mikrometodi (Quantitative Microdetermination of Chlorine in Organic Substances by Fusion with Potassium). (O)	21
D. Hadži: Utjecaj ostatka molekule na apsorpcijsku frekvenciju karbonilne skupine kinona (Electronic Influences upon Quasi-Characteristic Infrared Absorption of Carbonyl Group in the Quinone Series). (O)	33
B. Težak i R. Wolf: Ponašanje ferum(III)-hidroksid sola <i>in statu nascendi</i> (The Behavior of Ferric Hydroxide Sol <i>in Statu Nascendi</i>) (O)	39
N. Škarica: Jednostavan precizan vodeni termostat (A Simple Constant Temperature Water Bath) (L)	49
E. Herrmann: Beitrag zur Kenntnis der Tonerdehydratabscheidung nach Bayer (Prilog poznavanju izlučivanja aluminijskog hidroksida po Bayeru) (O)	71
J. Herak i B. Težak: Koagulacioni utjecaj jednovalentnih aniona na pozitivne solove srebrnih halogenida <i>in statu nascendi</i> (Über die Koagulationswirkung der einwertigen Anionen auf die positiven Silberhalogenid-Sole <i>in statu nascendi</i>) (O)	87
F. Krlježa: Odjeljivanje kalcija i magnezija od željeza u prisutnosti fosfata (The Separation of Calcium and Magnesium from Iron in the Presence of Phosphates) (O)	97
D. Grdenić and A. Bezjak: The Crystal and Molecular Structure of Phthalyl-Urea (Kristalna i molekularna struktura ftalil-uree) (O)	101
D. Grdenić and S. Ščavničar: The Crystal Structure of Mercuric Oxychloride: $2\text{HgCl}_2 \cdot \text{HgO}$ (Kristalna struktura živinog oksiklorida: $2\text{HgCl}_2 \cdot \text{HgO}$) (O)	109
I. Brihta, D. Vranjican i B. Pende: Prinos poznavanju bakarnih katalizatora za hidriranje (A Contribution to the Knowledge of Copper Hydrogenation Catalysts) (O)	121
F. Krlježa i B. Težak: Izlučivanje argenticum-hidroksida, cink-hidroksida i aluminium-hidroksida u hidroksidnom mediju, koji je dobiven raspadom uree (The Formation of Silver-, Zincum- and Aluminium-Hydroxides in Alkaline Medium Obtained by Hydrolysis of Urea) (O)	125
E. Matijević and B. Težak: Coagulation Effects of Sodium Pyrophosphate on Silver Halide Sols <i>in Statu Nascendi</i> (Koagulacioni efekt natrijeva pirofosfata na solovima srebrnih halogenida <i>in statu nascendi</i>) (O)	135
M. Deželić i B. Stančić: Konduktometrijska i potenciometrijska titracija nikotina. I. Elektrokemijska titracija nikotina octenom kiselinom i supstituiranim octenim kiselinama (Konduktometrische und potentiometrische Titration des Nikotins mit Essigsäure und substituierten Essigsäuren) (O)	141

Tomislav Pinter: Physikalische Chemie univarianter fluider Systeme. IV. Über den Dampfdruck im kritischen Punkte (Fizikalna kemija univarijantnih fluidnih sistema. IV. O parnom tlaku u kritičnoj točki) (O)	195
Zvonimir Pučar: Beiträge zur Kenntnis der Papierelektrophorese in feuchter Kammer. I. Die papierelektrophoretische Trennfähigkeit (Prilog upoznavanju elektrofereze na filterpapiru metodom vlažne komore. I. Elektroforetsko razdvajanje komponenata) (O)	205
V. B. Vouk, J. Kratochvil and B. Težak: The Solubility of Silver Bromide in Aqueous Solutions of Potassium Bromide and Silver Nitrate at 20°C (Topljivost srebrnog bromida u otopinama kalium bromida i srebrnog nitrata kod 20°C) (O)	219
V. B. Vouk, M. Branica and O. A. Weber: Note on Polarographic Determination of +6 Uranium (Prilog polarografskom određivanju +6 urana) (O)	225
O. A. Weber: Treatment of Polarographic Data by the Least-Squares Method. I. Estimation of the Half-wave Potential (Obrada polarografskih podataka metodom najmanjih kvadrata. I. Izračunavanje poluvalnog potencijala) (O)	231
O. A. Weber, M. Branica and V. B. Vouk: Polarographic Behavior of +6 Uranium in a Mixture of Salycilic and Sulphuric Acid (Neke polarografske karakteristike +6 urana u sistemu salicilna kiselina - sumporna kiselina) (O)	235
S. Maričić i M. Mihalič: Uvjeti raščinjavanja boksita Bayerovim postupkom i topljivost aluminijske komponente boksita (The Extractibility of Bauxite by Bayer Process and the Solubility of Aluminium Component) (O)	241

ORGANSKA KEMIJA I BIOKEMIJA — ORGANIC CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

A. Režek i N. Škarica: Kolin kao efektor, odnosno kolin- β -glicerofosfat kao supstrat fosfataza (Effect of Choline on Phosphatases Investigated with Choline- β -glycerophosphate as Substrate) (O)	25
D. Vranjican, D. Pavlović i R. Seiwerth: Dobivanje polioksi spojeva hidrogenolizom furfurola, β -(α -furil)-akroleina i 5-(α -furil)-pentadienala-(2,4) (The Preparation of Polyoxy-Compounds by Hydrogenolysis of Furfurole, β -(α -furyl)-acrolein and 5-(α -furyl)-pentanedienal-(2,4) (O)	81
D. Dvornik and P. Hammes: Note on the Preparation of Diethyl Malonate (Bilješka o pripremi dietil malonata) (L)	113
B. Oreščanin-Majhofer i R. Seiwerth: O novoj sintezi 2-metil-pirolidina (Über eine neue Synthese von 2-Methyl-Pyrrolizidin) (O)	131
V. Hahn i Z. Kochansky: Sinteze u redu difeniletera. I. Prilog poznavanju (<i>p</i> -nitrodifenileter)-sulfonskih kiselina (Syntheses in the Diphenyl Ether Series. I. <i>p</i> -Nitrodiphenyl Ether Sulfonic Acid) (O)	151
D. Dvornik and P. Hammes: Note on the Preparation of Ethyl Phenylmalonate (Bilješka o pripremi etil fenilmalonata) (L)	161
D. Dvornik: Note on the Preparation of 5-Phenyl-oxazolidine-2,4-dione (Bilješka o pripremi 5-fenil-oksazolidin-2,4-diona) (S)	251
V. Hahn, J. Bišćan i O. Bandžović-Rakijaš: Sinteze u redu difeniletera. II. Bilješka o pripravi 8-fenoksikinolina i 8-fenoksi-1,2,3,4-tetrahidrokinolina (Syntheses in the Diphenyl Series. II. Note on the Preparation of 8-Phenoxyquinoline and of 8-Phenoxy-1,2,3,4-tetrahydroquinoline) (S)	253
P. Alaupović: Note on the Preparation of 3-(2-Furil)-propylamine (Bilješka o pripremi 3-(2-furil)-propilamina) (S)	257
D. Sunko and P. Alaupović: Note on the Preparation of Margaric Acid (Bilješka o pripremi margarinske kiseline) (L)	259

PRIKAZI — REVIEWS

B. Belia: Prilog sistematici animalnih steroida (Contribution à la classification des stéroïdes animaux)	49
Božo Težak: O odnosu kemičara prema organizaciji znanstveno-istraživačkog rada	55
Franjo Krleža: Razvitak kemijske nastave na hrvatskim gimnazijama	163
M. Dubravčić: Osvrt na metode za određivanje joda u biološkom materijalu (Methods for the Determination of Iodine in Biological Material)	165

RECENZIJE — BOOK REVIEWS

F. Gstirner: Einführung in die Arzneibereitung (F. Benzinger)	115
W. Kern: Angewandte Pharmazie (F. Benzinger)	115
Olof Samuelson: Ion Exchangers in Analytical Chemistry (K. Schulz)	177
Egon Matijević i Mirko Kesler: Kemija za VII. razred gimnazije (K. Schulz)	261
Kemijski koledar (K. Schulz)	262
Les Protéines (M. Piantanida)	263

VIJESTI — NEWS

Pravila za nazivanje organskih spojeva	61, 117, 179
Glavna godišnja skupština Hrvatskog kemijskog društva za godinu 1953.	65
Prvi međunarodni kongres za analitičku kemiju (V. Marjanović-Krajovan)	184
Kolokviji Hrvatskog kemijskog društva	265